

LÄRARNAS RIKSFÖRBUND

STOCKHOLMS DISTRIKTSFÖRENING

Information till LR:s lokalombud i Stockholms gymnasieskolor den 15 januari 2007

För spridning till medlemmarna på skolan

Underfinansiering jämfört med friskolor skäl att ”avknoppa” kommunala gymnasieskolor i Stockholm?

Rektorerna i Stockholms stads gymnasieskolor har under december 2006 i sitt forum ”rektorskonventet” på allvar engagerat sig i frågan om hur mycket pengar de får per elev och för hyra av skollocalerna i förhållande till enskilt drivna gymnasieskolor (friskolor). Det är ett antal rektorer både i inner- och ytterstadsgymnasier som har tagit upp frågan och informerat personalen. En kalkyl som delats ut på ett innerstadsgymnasium ger vid handen att skolans intäkter på drygt 60 miljoner skulle vara närmare 70 med friskolefinansiering. LR-Stockholm har dock inte fingranskat denna kalkyl.

Den yttersta konsekvensen av rektorernas diskussion är att man från ett antal kommunala gymnasieskolor, om rektorerna får personalen med sig, lämnar in ansökan till Skolverket senast 1 april i år om att få tillstånd att driva skolorna som friskolor från läsåret 2008-2009.

Även det svårdefinierade begreppet ”kommunal friskola” har tagits upp i diskussionen. Det finns dock inget politiskt beslut om att införa kommunala friskolor i Stockholm. Enligt de idéer som det tidigare skolborgarrådet, numera skolministern, Jan Björklund framlade för några år sedan skulle sådana gymnasier få sitt uppdrag och sin finansiering direkt från Utbildningsnämnden, men inte ingå i Utbildningsförvaltningens organisation med vad som däri ligger av kostnader för administration och annat. Vad LR-Stockholm känner till finns endast ett sådant gymnasium i landet, i Västerås. Enligt den kalkyl som nämns i stycket ovan skulle merkostnaden om de drygt 25 kommunala gymnasierna i Stockholm blev friskolor bli 400 miljoner för Stockholms stad.

Rektorernas diskussion utgår sannolikt inte från en plötslig och gemensam strävan att ”avknoppa” de kommunala gymnasieskolor i Stockholms stad som är populäraste bland elever att söka till, utan bör nog mer ses som en fråga till politikerna om de på sikt egentligen vill ha kvar några kommunala gymnasieskolor. Läsåret 2006-2007 går 29 % av gymnasieeleverna i Stockholm i friskolor och ökningen har varit snabb under de senaste åren.

Till saken hör att ”avknoppning” av kommunal verksamhet nu återigen aktualiseras av den nya borgerliga majoritet i Stockholms stadshus. I den nya majoritetens plattform Ett friare Stockholm står:

LÄRARNAS RIKSFÖRBUND

STOCKHOLMS DISTRIKTSFÖRENING

”Utökade valmöjligheter införs med prioritet inom äldreomsorgen, omsorgen om de funktionshindrade, förskolan, skolan, individ- och familjeomsorgen samt inom vuxenutbildningen. Staden ska stimulera tillkomsten av fler alternativ inom äldreomsorgen, omsorgen om de funktionshindrade, förskolan, skolan, individ- och familjeomsorgen och inom vuxenutbildningen. Staden ska aktivt stödja anställda som önskar avknoppa verksamhet. Lika villkor ska råda mellan kommunala och enskilda alternativ.”

Under den borgerligt styrda mandatperioden 1998-2002 avknoppades endast några få kommunala grundskolor. Motstånd från personalen bromsade i några fall rektorers avknoppningsidéer och den rödgröna alliansens seger i kommunalvalet 2002 lade sedan alla avknoppningar av skolor på is.

För LR-Stockholm är det viktigt att medlemmarna i stadens kommunala skolor vet vad som gäller vid diskussion om avknoppning av skolor. För det första måste man alltså ansöka till Skolverket om att få bilda friskola och få ett godkännande. Ansökan måste ske senast den 1 april året före planerad läsårsstart. Stockholms stad får yttra sig innan Skolverket fattar ett beslut. Stadens yttrande blir förmodligen positivt eftersom man nu vill uppmuntra avknoppning. Skolverket kommer säkerligen att godkänna en etablerad skola. Nästa steg blir att förhandla med Stockholms stad om hyra av lokaler, övertagande av material och dylikt.

För att staden skulle gå med på att lägga ned den kommunala skolan krävdes, enligt den syn som den borgerliga majoriteten i Stadshuset hade perioden 1998-2002, att en övervägande del av personalen var intresserad av att följa med till den fristående skolan. Vi förutsätter att även den nya borgerliga majoritet kräver att personalen är med på idén, annars fortsätter skolan att drivas i kommunens regi precis som tidigare. Lärare ska alltså inte behöva vara rädda för att avknoppning kan bli något som sker över deras huvuden.

Under perioden 1998-2002 räckte det inte med att personalen ville avknoppa en grundskola, utan även föräldrar till berörda elever skulle tillfrågas. Det krävdes då att en övervägande andel av föräldrarna var intresserade av att stödja avknoppningen.

Frågan om hur en avknoppad skola ska ägas och ledas är heller inte så enkel. En vanlig tanke vid avknoppning av kommunal verksamhet är att den tidigare chefen eller ledningen bildar ett eget aktiebolag och planerar ett övertagande av skolan. Så behöver det inte alls gå till. Det kan lika gärna vara en grupp lärare, eller ett lärar- eller personalkooperativ, som gör det tillsammans. Om det finns flera intressenter avgör Stockholms stad vem Utbildningsförvaltningen ska förhandla med. Rimligtvis borde det bli den som har personalens och föräldrarnas stöd. Lärare som har funderat på att någon gång få sköta skolan själva har nu möjlighet att förverkliga det.

Med all sannolikhet gäller EU:s regler om verksamhetsövergång från en arbetsgivare till en annan även vid avknoppning. Det innebär att personal som följer med till den nya arbetsgivaren behåller de rättigheter och regleringar (bland annat av arbetstid, semester,

LÄRARNAS RIKSFÖRBUND

STOCKHOLMS DISTRIKTSFÖRENING

pension och andra förmåner) som finns i avtalen under ett år. De lärare och studie- och yrkesvägledare som väljer att inte följa med till den avknoppade friskolan har kvar sin anställning i staden. Förvaltningen har då skyldighet att ordna en placering på någon annan kommunal skola utifrån de omplaceringsprinciper som finns reglerade i kollektivavtalet om hantering av övertalighet.

LR-Stockholm verkar för att konkurrensen mellan kommunala skolor och friskolor ska ske på lika villkor, bland annat genom att i varje budgetförhandling med Stockholms stad verka för att så stor del som möjligt av skolschablonen ska gå direkt till skolorna. Vi bevakar konkurrensförhållandet mellan kommunala skolor och friskolor, vill att de ekonomiska förutsättningarna är likvärdiga och att kvalitetskraven ska vara desamma. Skollagens krav på lärarkompetens ska uppfyllas. Kollektivavtal med LR ska tecknas.

LR har också många medlemmar på friskolor. I den friskolepolicy som LR-Stockholms distriktsstyrelse antog redan 1999 (<http://www.lr-stockholm.se/policy/friskolor.html>) slås bland annat fast att LR:s främsta uppgift är att arbeta för att det blir så bra villkor som möjligt för våra medlemmar oberoende av vilken arbetsgivare de har.

Ragnar Sjölander (lokalsambud i Blackebergs gymnasium)

Biträdande kommunombud och distriktsstyrelseledamot